

APROPÅ ...att livscoacher, jobbcoacher, hälsocoacher, mentorer och mer eller mindre seriösa ledarskapsutbildare breder ut sig – i tv-draman och verkliga livet. De gör det med löften om att vi ska hitta vår maxpotential och inre energi, och de lanserar specialdesignade lösningar som lovar flow i organisationen.

Snart är alla sin egen coach

Anne-Christine Hornborg är professor i religionshistoria vid Lunds universitet. Hon har studerat coachindustrins uppbyggnad och marknadsföring i Sverige. Nyligen gav hon ut boken "Coaching och lekmanaterapi – en modern väckelse" (Dialogos förlag) där hon liknar entreprenörerna i branschen vid frälsningspredikanter.

Är det de nyandliga inslagen som gjort dig som religionshistoriker intresserad av modern coachning?

– Jag skrev en artikel 2007 där jag diskuterade de lekmanaterapier som började dyka upp, och som hade en ambition att ta plats inom de allmänna institutionerna på högskolor och universitet. Terapeuterna erbjöd även coachning men tiden var liksom inte mogen. Det dröjde några år och så kom ju Sven Otto Littorin (dåvarande moderat arbetsmarknadsminister) med sin tremiljardssatsning på jobbcoacher – ett exempel på hur det här började bli accepterat även utanför idrotts- och chefsvärlden. När det började säljas kosmisk energi mot arbetslöshet väcktes mitt intresse som religionsvetare.

– De frågor som debatteras är välkända för oss som forskat på new age. Redan under 1960-talet fanns stort intresse för den inre världen. Det var en sorts motreaktion. Man ville förändra samhället, och gjorde det genom att förändra sig själv.

Vad har hänt sedan dess?

– På 1990-talet kommersialiserades det här och nyandligheten växte fram. Lekmanaterapeuterna började också använda ett mer populärpsykologiskt språk. Var du stressad eller hade dåligt självförtroende kunde du arbeta på din inre kraft, och få en kick. Så sent som 2009 kunde företag, även de som sålde jobbcoachning, säga att de trodde på den här andliga dimensionen.

Har de tankarna försvunnit i dag?

– På senare år har man mer dammat av ett annat fenomen, potentielltänkandet kallar jag det. Alltså att det finns någon essens inom oss, en föreställning om en slags kärna i människans inre som vi ska leta fram och utveckla. Coacherna kan uttrycka att de har nyckeln och vill frigöra individens unika kraft och livsglädje. Som entreprenörer erbjuder de rätt hjälp och teknik. Det är den säljande idén.

Allt i branschen är väl inte humbug?

– Coachning finns inte definierat, det är inget du läser på högskolan. Men det finns ju en professionellt utbildad kår inom beteendevetenskap med många psykologer som också är coacher. Det jag ser hos de privata lekmännen, som själva utnämner sig med egna certifikat, är att de kanske inte har gränserna klara mellan coachning och terapi.

Hur har de här inre djupdykningarna fått så stort genomslag?

– Rollen som tv-soffor och media spelar är viktig. Titta på dokusåpor som "Big Brother" och "Bonde söker fru" eller program som "Dr Phil" och "Oprah" (Winfrey). I alla de här sitter människor, även kändisar, och pratar om sina problem. Det lägger grunden till en verksamhet som vardagsmänniskan kan känna sig hemma i. För 20 år sedan kändes det konstigt att gå och sätta sig hos en coach och tala ut om man blev arbetslös. Nu lever vi plötsligt i en sorts terapisahälle där allt ska ventileras.

Bottnar den här framväxten i att vi mår sämre?

– Undersökningar säger att vi gör det, men frågan är förstås vad som är hönan och ägget. Vi har det egentligen väldigt bra, men får ständigt veta att vi kan få det bättre. Avregleringen av folkhemmet har inneburit att vi får ta mer ansvar. Strukturella problem individualiseras i dag. Det är du som är problemet och då finns de här rörelserna till din hjälp.

Vad ska jag göra om jag håller på att gå in i väggen?

– Se över arbetssituationen i stället för att hoppa på en avstressningskurs som i praktiken ska lära dig hinna med ännu mer.

Och precis före påsk gjorde vår utbildningsminister, Jan Björklund (FP), ett utspel om att matte-lärarna ska bli coachade. Blir det ett lyft?

– Det beror på upplägget. Som lärare vill jag väl få råd som är professionella och rör min profession – fortbildning på vetenskaplig grund helt enkelt. Jag valde inte yrket och är inte i skolan för att gå i terapeutiska samtal om min personlighet.

I ledande roller. Lena Endre, Vanna Rosenberg och Cecilia Frode vänder ut och in på coachandet i tv-rutan.

Foto: JESSICA GOW / SCANPIX

Hur ser branschens framtid ut?

– När verksamheten är allmän-gods och alla blivit sin egen coach försvinner kanske glansen, och då kommer väl något annat. Det kan också uppstå en motreaktion nu när det här tvingas på dig. Om du själv vill gå till en coach, präst eller lekmanaterapeut är ju en sak. Men när det blir obligatoriskt, som med jobbcoachning eller fortbildningskurser för lärare som kopplas till kompetenshöjande och löneutveckling, då kan det i stället uppstå ett missnöje mot hela systemet.

Per Ohlsson
per.ohlsson@hd.se
042-489 90 28

Anne-Christine Hernborg.

DETTA HAR HÄNT

- Konceptet med livscoacher, jobbcoacher och mentorer är stor business.
- Fenomenet har blivit underlag för dramakomedin "Coacherna" som visas i SVT1 på söndagar, med bland andra Lena Endre, Vanna Rosenberg och Cecilia Frode.
- Utbildningsminister Jan Björklund (FP) informerade nyligen om att 1 000 matematiklärare ska utbildas för att coacha kollegor.
- Coachning är inte

okontroversiellt. "Branschen är rena rama jungeln, full av tjolahopp-coacher. Men det finns också väldigt många seriösa, skickliga och välutbildade coacher som hjälper människor att gå ner i vikt, sluta röka eller bli skickligare i sitt ledarskap. Därför blir det fel att avfärda en hel bransch", deklarerade Sverker Wadstein, från förmedlingsbyrån Coachagency härom veckan i en kommentar till programmet "Debatt" i SVT där företeelsen diskuterades.